TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d. **Nr. 40 (181)** 1995 m. spalis

Už kelių dienų - Vėlinės

Prisiminsime į Amžinybę išėjusius artimuosius. Pasimelsime, uždegsime žvakutes. Nepamiršime ir žuvusių už Lietuvos laisvę, ir tų, kurių nežinomi kapai liko toli nuo tėvynės. Pagerbsime visus, melsdami jiems ramybės.

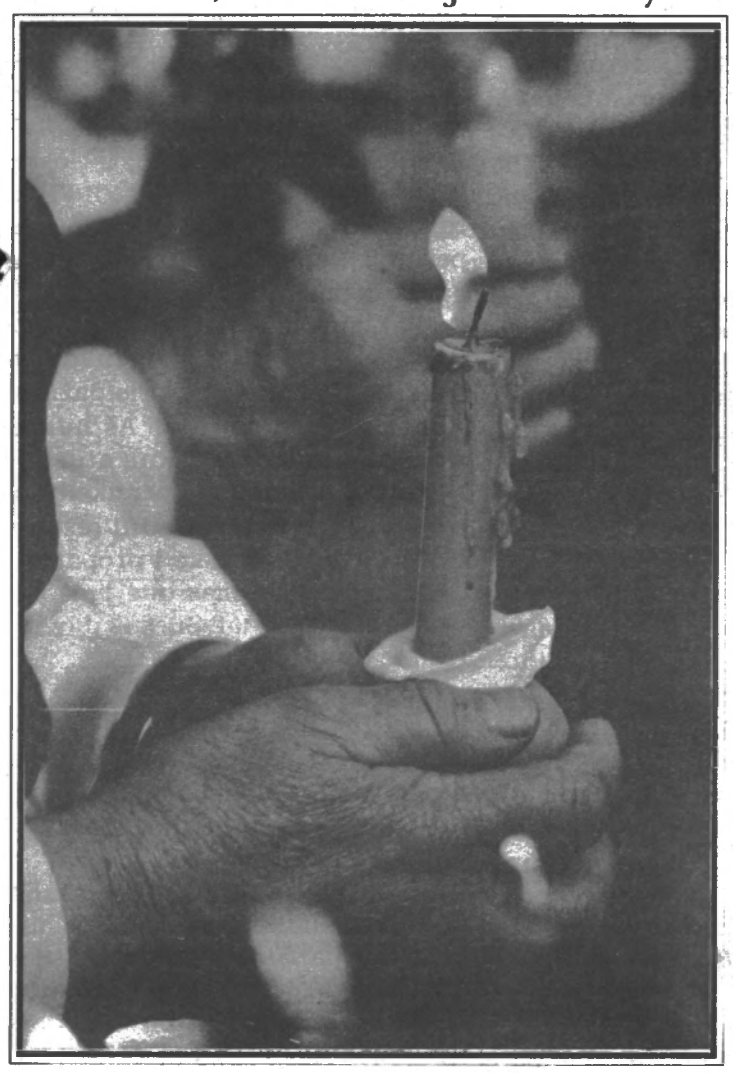

* * *

Beržai virš kryžių,
tujų žalios žvakės,
klajūnės žvaigždės
žiba danguje.
Vėl Vėlinės,
vėl lapkričio pirmoji
ir liūdesys sumišęs su skausmu.

Sugrįžta paukščiai,
vėjų išblaškyti
po visą žemę,
į gimtus namus.
Negrįžta niekas –
žygį pakartojęs
ir karštoje sudegęs liepsnoje.

Gyviems gyventi,
mirusiems - paminklai,
tačiau mums lieka
didelė skola:
be jų aukų,
kurių nepakartosi,
nebūtų likę žodžio Lietuva.

1995

Zenonas SKRICKUS

* * *

Pasitarimas aktualiais klausimais

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos skyrių (jų yra daugiau kaip 60) pirmininkai periodiškai renkasi aptarti aktualiausių savo darbo klausimų. Šis pasitarimas vyko spalio 21d. Kaune, LPKTS namuose. Pirmininkavę Petras Musteikis, Dalia Raslavičienė pasiūlė svarstyti devynis klausimus; darbotvarkei pritarta.

LPKTS prezidentas Balys Gajauskas ragino pasinaudoti Druskininkuose esančiu reabilitacijos skyriumi, nurodęs, kad kai kas jį klaidingai supranta kaip "Sodros" skyrių. Iš tikrųjų tai atskiras sveikatingumo vienetas, aptarnaujantis LPKTS narius. Atvykstant reikia pateikti LPKTS pažymėjimą, asmens pasą ir gydymo įstaigos pažymą Nr.27 (informuojama telef.(8-233) 45880). Pasinaudoję reabilitacijos centru. tais pačiais metais gali gauti ir "Sodros" kelialapį.

Seimo narė Vanda Briedienė pasidžiaugė, kad LPKTS skyriai gana sėkmingai išsiperka patalpas, ir įspėjo, kad yra skyrių, nepatekusių į Teisingumo ministerijos sąrašą. Bet jį dar galima papildyti! O išpirkti patalpas reikia per vienerius metus.

Dar Aukščiausioji Taryba, pažymėjo p.V.Briedienė, yra priėmusi įstatymą dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo. Dabar šis įstatymas papildytas. Seimo narė apibūdino pakeitimų esmę. (Įstatymo papildymas bus paskelbtas "Tremtinyje".)

P: Vanda Briedienė supažindino su kitais aktualiais Seimo nutarimais, akcentavusi įstatymo dėl nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą bei dėl pensijų įstatymo papildymo svarbą. (Su šiais įstatymais taip pat bus supažindinti "Tremtinio" skaitytojai.)

V.Briedienė perskaitė tautininkų ir demokratų sveikinimą pasitarimo dalyviams, kuriame reiškiamas noras vienytis visoms dešiniosioms partijoms.

Su darbo grupės paruoštu LPKTS programos projektu supažindino tarybos narys Rapolas Vasiliauskas, nurodęs, kad projektas bus išsiųstas skyriams, kurie galės pateikti savo pastabas. Galutinį programos variantą galėtų priimti LPKTS konferencija.

Seimo narys Povilas Jakučionis išsamiai supažindino su dabartine situacija parlamente, pasiskundęs, kad kartais opozicijos atstovai nedalyvauja posėdžiuose, kad Seimo pirmininkas atideda balsavimą, jei mato, kad trūksta reikiamo LDDP frakcijos narių skaičiaus. P.Jakučionis aptarė naujojo biudžeto projektą, pasidalijo mintimis apie interpeliaciją vyriausybei.

Dailininkė O.Kujelienė kreipėsi į pasitarimo dalyvius dėl parodos "Atmintis ir lemtis" rėmimo. Paroda numatyta surengti 1996 metais; joje būtų eksponuoti tremtinių, politinių kalinių vaizduojamosios bei taikomosios dailės darbai, fotografijos; iniciatyvinė grupė laukia paramos iš visų LPKTS skyrių.

Tarybos narys Kęstutis Balčiūnas išreiškė pageidavimą, kad "Tremtinyje" būtų spausdinama daugiau medžiagos apie tremtį, bolševizmo gulagus, motyvuodamas tuo, kad karta, patyrusi tautos genocidą, pamažu išeina, o neturėtų būti pamiršta nė viena kančių ir pasipriešinimo istorijos smulkmena.

Daug diskusijų sukėlė klausimas dėl numatomo surengti tremtinių bei politinių kalinių vaikų ir vaikaičių sąskrydžio. Jo organizavimo klausimus pavesta spręsti darbo grupei.

Karolis Vaicekauskas

Provokatoriai ir demagogai

Partijos viršūnėlė, kitaip tariant, piramidės smaigalys, metė į mūšį visą savo sunkiąją artileriją prieš nuskurdintų Lietuvos žmonių mitingą prie Seimo rūmų spalio 24d. Pats LDDP pirmininkas A.Šleževičius partijos tarybos vardu kreipėsi į tautą. Vėl kviesta vienybei ir susitaikymui, nors ta vienybė reiškia tik aklą paklusnumą partinės oligarchijos diktatui. Č.Juršėnas sakė gavęs "labai patikimą pranešimą iš kauniečių deputatų" apie būsimas aukas mitingo metu. Likus dviem dienoms iki mitingo, ELTA visais kanalais ištriūbino minimų kauniečių deputatų - V.Šustausko ir S.Buškevičiaus - reliaciją. Pastarieji, išpylę eilinį pamazgų kibirą ant prof.V.Landsbergio ir Tėvynės Sąjungos, taip pat kalbėjo apie masines provokacijas ir kraujo praliejimą.

Mitingo dienos rytą valdiško radijo mikrofonas buvo suteiktas dar vienam valdžios trubadūrui - vyriausybės patarėjui žmogaus teisių klausimais Viktorui Petkui. Šis žmogaus teisių gynėjas nustebino netgi įpratusius prie LDDP pasakėlių. V.Petkus sakė nesuprantąs, ko gi tie mitinguotojai nori, jeigu brangioji vyriausybė ir partija rūpinasi Lietuvos žmonių gerove. Tėviškai pabaręs mitinguotojus, V.Petkus sakė, jog jo bičiuliai, atvykę iš Maskvos, stebėjosi, kokia pigi Lietuvoje mėsa ir kokie dideli žmonių atlyginimai. V.Petkus, matyt, sąmoningai neminėjo, kuo tie jo minėti žmonės dirbo. Juk tokius pinigus dabar gauna tik stribai, KGB veikėjai ar dabartinių stabilizatorių pirmtakai, trynę kėdes raikomuose ir gorkomuose. Kažkodėl V.Petkus nepaklausia, už kieno pinigus valdančioji grietinėlė jau po kelis kartus apsuko žemės rutulį. Klausaisi žmogus tokių šnekų ir aikčioji stebėdamasis, kokius cirkus išdarinėja kai kurie kūlverstukai.

Matydami, kad akcija vis tiek įvyks, partijos bosai metė paskutinį kozirį. Buvo paskelbta, jog kažkas paskambino į LDDP būstinę ir pagrasino susprogdinsiąs partijos štabą. Žinoma, jokio sprogimo nebuvo.

Pats Č.Juršėnas šypsodamasis priėmė mitingo dalyvių delegaciją ir net padėkojo už rimtį ir susiklausymą mitingo metu... Galima tik suabejoti, ar valdžia atkreips nors nedidelį dėmesį į žmonių reikalavimus. Nors visko gali būti - rinkimai nebe už kalnų. Žinoma, jeigu sulauksime jų, ir stabilizatoriai neišspaus iki to laiko paskutinio kvapo. Bet ir po rinkimų visko gali būti. Noriu pacituoti nugirstą dviejų ponų pokalbį: "Ateis Brazauckas su Šustaucku ir įves tvarką..." x x x

O Nepriklausomybės aikštėje mitingas "Prieš skurdą ir skurdintojus" vyko ramiai ir dalykiškai. Pradėjusi mitingą organizacinio komiteto pirmininkė Marija Garšvienė nusakė susirinkusiųjų tikslą - gintis "nuo bado, skurdo, patyčių ir pažeminimo". Katalikų bažnyčios kunigų pareiškimą perskaitė monsinjoras Alfonsas Svarinskas. Rezoliuciją ir reikalavimus prezidentui, Seimui, vyriausybei perskaitė daugelio visuomeninių organizacijų atstovai. Reikalauta padidinti pensijas, sumažinti mokesčius už komunalines paslaugas ir kt. Pareiškimą, susipažinusios su rezoliucijomis, išplatino Seimo LPKTS "Laisvės", demokratų ir tautininkų frakcijos.

Karolis VAICEKAUSKAS

"Šlovingosios" suvažiavimo garbei

Leniniečiai, pirmyn!

Trys Seimo LDDP frakcijos nariai - "nepartinis" A.Albertynas, nenuilstantis marksizmo tobulintojas M.Stakvilevičius ir A.Tauras - paskelbė džiugią žinią. Šie trys draugai įkūrė Seime Socialistų partijos rėmėjų grupę, nors sakė nekeisią savo partinės nepriklausomybės šiuo "sunkiu partijai ir vyriausybei metu". Šios grupės vadovas Mindaugas Stakvilevičius sakė, jog paniško žiurkių bėgimo iš skęstančio laivo nebus, nors iš jo jau ir pabėgo keletas žiurkėnų. Dėl šios "rėmimo grupės" susikūrimo nereikėtų stebėtis, o tuo labiau trimituoti apie "šlovingosios" kairėjimą. Pakanka pasiklausyti visų be išimties šios frakcijos narių kalbų Seime, kad suprastum, jog ir ta vadinamoji "profesorių" grupė mąsto lygiai taip pat kaip Albertynas, Stakvilevičius ir Co. Štai profesorius Liutikas pareiškė nematąs skirtumo tarp stribų ir partizanų...

Beje, Stakvilevičius jau buvo įkūręs Komunistų frakciją "atsiskyrusioje" LDDP, kuri buvo dėl akių

J.Karosas atidžiai klauso V.Beriozovo nurodymų

panaikinta po Sausio 13-osios. Spaudos konferencijoje, kurią surengė Socialistų partijos rėmimo grupė, be minėtos trijulės, aišku, dalyvavo ir šios partijos vadas bei ideologas A.Visockas, taip pat paaiškinęs, jog skaldyti valdančiąją grupuotę dabar būtų nenaudinga. A.Visockas, žinoma, nutylėjo, kad LDDP, socialistai, valstiečiai ir dar kiti besikuriantys - vienas ir tas pats. Visi jie išaugę iš to paties komunistinio kamieno, visi buvo maitinami iš to paties delno, visi vienodai keliaklupsčiavo Maskvai.

Stakvilevičius didžiuodamasis paaiškino savo ne tai biologinę, ne tai ideologinę sudėtį: esą jis esąs 40 proc. marksistas ir 60 proc. žmogus... Nežinia kodėl tokia keista proporcija ir ką ji turėtų reikšti, tik paaiškino, kad nemirtingoji Markso teorija dar nebaigta kurti, todėl Visockas, Stakvilevičiaus padedamas, pasirengęs sukurti "tobulą marksizmo modelį".

Taigi kaip usnys kolchozų dabar pavadintų bendrovėmis laukuose pradėjo dygti įvairiausi Markso-Engelso, Lenino ir Stalino mokslo tęsėjai ir gryninto jai, darbo žmonių teisių gynėjai, nomenklatūrinės feministės, liaudies ūkio gaivintojai. Tai ir suprantama. Iki Seimo rinkimų liko metai, o vogti Lietuvoje dar yra ko. Per metus galima ir nesuspėti atimti iš ubagų lazdas bei terbas, o paskui Baltarusijos "šeimininko" Lukašenkos pavyzdžiu pasiprašyti Maskvos šeimininkų globos.

Dabartinės valstybės galvos, kasdien besiskundžiančios, kad nėra pinigų nei mokykloms, nei ligoninėms, kažkodėl sau jų randa. Vien garbioji prezidentūra pasiima 0,26 proc. visų biudžeto išlaidų, kompetentingasis Seimas 1,18 proc. visų valstybės lėšų, Vyriausybės kanceliarija, Vyriausioji rinkimų komisija, Valstybės kontrolė, Konstitucinis teismas ir dar daugybė vis besisteigiančių naujų biurokratinių kontorų. Pažiūrėkime, kiek gi milijonų litų pasiima mūsų rūpintojėliai: 1994m. prezidentūrai buvo skirta 8,3 mln. Lt. Šiemet jau 9,8 mln. Seimui atitinkamai - 26,5 ir 45 mln. litų. Vyriausybės kanceliarija pasididino savo išlaidas nuo 10,3 iki 13,2 mln. litų. Tą sąrašą galima tęsti be galo. Kokie tempai! Kaip anksčiau sakydavo - penkmetį per dvejus metus. Kiek kainuos buvusių raikomų ir gorkomų, komsomolo vadukų ir instruktorių prieglaudos - apskritys, nesinori ir pagalvoti. Galima neabejojant sakyti, kad tos 10 apskričių tam buvo ir sukurtos, kad gautų po riebų kąsnį 150-200 "činovnikų", kurie tose apskrityse darbuosis. Beje, iki šiol taip niekas ir nežino kas tose apskrityse ką dirbs, už ką atsakys.

Specialistų apskaičiavimais, dabar Lietuvoje turime jau 150 tūkstančių valdininkų, t.y. 4 proc. visų gyventojų. Daugumoje Europos valstybių toks procentas gyventojų dirba žemės ūkyje. Per penkiasdešimt Lietuvos okupacijos metų jos gyventojų skaičius išaugo 27 proc., o valdininkų net 4,16 karto! Kas gali išmaitinti šitokią plejadą dykaduonių gobšuolių kyšininkų ir jų šeimų narių? Užtat galima neabejojant tvirtinti, kad visi jie, jų antrosios pusės bei atžalos atiduos savo balsus už šlovingąją. O kur dar Pietryčių Lietuvos autonomininkai, KGB agentai, Visagino "specialistai", teisėjai ir prokurorai... Dar galima pridėti subyrėjusiųjų kolchozų liumpenus, "specialistus", partorgus, viskam abejingą ir tų pačių kėpėsesininkų mulkinamą studentiją. Todėl išgelbėti Lietuvą, atrodo, tegali tik stebuklas. Tikėkimės jo. Tik, aišku, ne sėdėdami sudėję rankas ir tarsi dangaus manos laukdami to stebuklo.

Spaudos apžvalga

Daugiatiražė mūsų spauda prikimšta it žąsis nusikaltimų ir partijų ginčų. Vakarų lietuviškų laikraščių - platesnis žvilgsnis. Dar vis rašoma apie Mažosios Lietuvos žmonių genocidą. Impulsą davė Mažosios Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio tarptautinis suvažiavimas, įvykęs rugsėjo mėn. 2d. Čikagoje. Papildysim praeitos savaitės apžvalgą. Klyvlendo "Dirva" spalio 12d. šia tema spausdina tris straipsnius. Juozas Žygas rašo:

"...Rusijos planuose jau buvo numatyta tą kraštą amžinai sau pasiglemžti ir turėti gerą ir neužšąlantį karinį uostą. Tuo tikslu jie norėjo pirmiausia kraštą paversti tuščia dykuma, o paskui savaisiais kolonizuoti. Trečiojo Gudijos fronto vadas generolas Černiachovskis davė kariuomenei įsakymą, kuriuo pradėtas Rytprūsių gyventojų masinis genocidas. Įsakymas, duotas 1944m. spalio 14d., taip skambėjo: "Dabar mes stovime priešais urvą, iš kurio fašistiniai grobikai mus užpuolė. Mes liksime patenkinti tik tada, kai visus juos išnaikinsime. Jokio pasigailėjimo - nesigailėkite nė vieno... Nereikia iš Raudonosios Armijos karėivių reikalauti, kad jie darytų malones. Jie dega neapykanta ir keršto troškimu. Iš fašistų krašto turi likti dykuma".

O sovietinis propagandistas Ilja Erenburgas parašė atsišaukimą į raudonarmiečius, kuriame ragino: "Žudykite! Žudykite! Žudykite! Jukn ėra tokio tarp jūsų, kuriam būtų nekaltų vokiečių. Kalti visi - ir gyvieji, ir negimę! Sekite draugo Stalino direktyva visiems laikams sutraiškyti fašistinį žvėrį jo paties urve. Prievartaukite vokiečių moteris ir tokiu būdu palaužkite jų rasinį išdidumą. Paimkite jas kaip karo grobį. Žudykite, šlovingieji ir nenugalimieji raudonarmiečiai!"

To Černiachovskio įsakymo pasekmės buvo labai žiaurios. Prie Gumbinės vokiečiams pavyko rusus atmušti atgal. Vokiečiai sugrįžę gyvų žmonių nerado, o tai ką rado net fronto karius šiurpu nukrėtė. "Dar prieš Nemirkiemį, Sodėnų- Nemirkiemio kryptimi, radom pabėgėlių vilkstinę sunaikintą. Visi vežimai tankų visai sudaužyti. Tai buvo bėgliai nuo Gumbinės. ...Prie vežimo keturios nuogos moterys vinimis prikaltos. Butuose buvo rasta 72 moterų (įskaitant ir vaikus) lavonai. Buvo pakviesta tarptautinė gydytojų komisija (atvyko tik švedai). Padarius tyrimus gydytojai vieningai nustatė, kad visos moterys (įskaitant 8-12m. mergaites) buvo išprievartautos". Gumbinės apylinkės buvo dar labai lietuviškos; tad tokiu būdu ir daug lietuvių buvo iššudyta. Apie tas žudynes vokiečių karininkai davė paliudijimus amerikiečių teismui, tačiau atgarsių nebuvo."

Kitame straipsnyje Algis A.Regis rašo:

"Argi pateisintina tad, kad rūpinantis Lietuvos prisikėlimu, nusisukama nuo Mažosios Lietuvos didžios tragedijos, paliekant ją agresorių grobiu. Tai nėra kokia kolonija Afrikoje, o tai kraštas "kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka".

* * *

Jūratė Laučiūtė iš Sankt Peterburgo dviejuose "Dienovidžio" numeriuose, spalio 13 ir 20d., skelbia straipsnį "Asmenybė istorijoje". Straipsnyje daugiausia rašoma apie Paryžiaus savaitraščio "Russkaja mysl'" leidėją Iriną Ilovaiskają- Alberti.

"Į susitikimą atėjo ir lietuvių, ir vadinamųjų "rusakalbių", bet pastariesiems labiausiai nepriimtinos buvo idėjos, kuriomis dalijosi pranešėja (I.Ilovaiskaja- Alberti): kad skirtingos tautos, skirtingos kultūros gali suartėti, išpažindamos krikščioniškos moralės, krikščioniško tolerantiškumo principus, rusakalbė auditorija sutiko nepatikliai bambėdama, o nuostata, jog Rusija ir rusai turėtų atsiprašyti kitų tautų, kurias jie prievarta tempė į imperinį ir komunistinį "rojų", sukėlė garsaus pasipiktinimo audrą".

Paklausta, kurie ją geriau supranta: Rusijos rusai ar Lietuvos rusakalbiai, ponia Irina prisipažino:

"Deja, Rusijos rusai. Aš numaniau, kad nuo savo šaknų atitrūkę ir į kitas respublikas persikėlę rusai kitaip vertina sovietinį režimą, bet neįsivaizdavau, kad propaganda ir bedvasiškumas bus juos paveikęs taip stipriai! Su jais dar turėsime daug vargo!"

Sankt Peterburge J.Laučiūtė sutiko (regis 1995m.) maskvietį akademiką Sergiejų Averincevą, žinomą ne tik savo filologiniais, bet ir teologiniais darbais. Perduoda akademiko įspūdžius iš Lietuvos:

"Pakeliui pasinėrėme į prisiminimus. O prisiminti buvo ką: 1991 metų sausio pabaigoje vykusį Baltijos šalių, Maskvos ir Leningrado intelektualų forumą, kurį buvo sukvietęs tuometinis Lietuvos kultūros ir švietimo ministras Darius Kuolys.

Aš žiūrėjau į akademiką, klausiausi jo ir negalėjau atsistebėti: kokio nepaprasto laiko būta Lietuvoje, kokio geriausių, tauriausių žmonių jausmų ir minčių atsiskleidimo pasauliui meto, jei vien prisiminimas apie tą laiką dar ir šiandien gali taip sujaudinti šį daug mačiusį ir daug žinantį žmogų!"

Prisiminkime, kokį užkrečiantį pavyzdį mums rodo Jonas Paulius II, kuris Katalikų Bažnyčios vardu jau kelis kartus atsiprašė už Bažnyčios kaltes.

...Tikiu, kad su laiku viskas išsilygins. Aš jau sutikau tokių rusų, kurie elgiasi visiškai normaliai. Bet štai kas man padarė baisų įspūdį. Tai vienos damos žodžiai tada Vilniuje: "Mes buvome didi šalis, kurią visi gerbė ir kurios visi bijojo". Ji ir į ją panašūs neskiria dviejų sąvokų: pagarbos ir baimės. O šios sąvokos - ne tapatybės, o visiškos priešingybės. Tu negerbi to, ko bijai, o jei gerbi, tai nebijai. Taip visas pasaulis bijojo Sovietų sąjungos, bet niekas jos negerbė!"

Parengė A. RAŽAUSKAS

Lietuvos Respublikos Seimo narys
1995m. spalio 12d.

Pareiškimas

Dėl žmogaus teisių pažeidinėjimo Rytų Lietuvoje

Spalio 5 dieną Tarptautinės mokytojo dienos proga, be aiškaus teisinio pagrindimo atleista iš darbo Vilniaus rajono Švietimo skyriaus vedėja Danguolė Sabienė. Šiuo metu Vilniaus rajono savivaldybė iš rajono Švietimo skyriaus atleido aštuonis lietuvius, visus skyrių vedėjus.

Pabrėžtina:

-Vilniaus rajone iki šių mokslo metų pradžios neįsteigta nė viena lietuviška mokykla, nors tėvų pareiškimų buvo;

-yra bandymų iš lietuviškų pradinių mokyklų atimti patalpas;

-mokytojams lituanistams pensininkams nemokamas Vyriausybės numatytas priedas;

-žlugdoma Rudaminos mokyklos statyba;

-savivaldybė švaisto lėšas, todėl nesugeba nupirkti pastato Nemėžio mokyklai;

-neskiria lėšų jokiai lietuviškai mokyklai remontuoti.

Situacija Rytų Lietuvoje grėsminga Valstybei, nes nesirūpinimas lietuviškų mokyklų steigimu, jų priežiūra bei pedagogais pažeidžia žmogaus teises bei Lietuvos Respublikos Konstituciją ne tik lietuvių, bet ir kitakalbių Rytų Lietuvos piliečių atžvilgiu.

Trukdant kurtis lietuviškoms mokykloms Rytų Lietuvoje atimama lietuvių vaikams teisė mokytis gimtąja kalba, o kitakalbiams, norintiems leisti vaikus į lietuviškas mokyklas (o tokių vis daugėja), atimame galimybę pasiruošti studijoms aukštosiose Lietuvos mokyklose bei tapti pilnaverčiais mūsų valstybės piliečiais.

Todėl būtina, kad

1. Vilniaus rajono savivaldybės pažeidimai dėl D.Sabienės bei kitų neteisėti atleidimai iš darbo būtų atstatyti.

2. Nesuderinami nei su LR Konstitucija, nei su Žmogaus teisių dokumentais neteisėti veiksmai Rytų Lietuvoje vykdomi sistemingai dėl Valstybinės politikos nebuvimo tame krašte.

Todėl vykdomosios valdžios atstovai privalo skubiai sudaryti Rytų Lietuvos švietimo atstatymo konkretų planą ir per mėnesį (po to - sistemingai) informuoti visuomenę apie konkrečius veiksmus šioje Lietuvos dalyje.

Seimo narė,
Lietuvos mokytojų sąjungos pirmininkė
Romualda HOFERTIENĖ

Ar Valstybės politika - uiti lietuvius?

Seimo narės R.Hofertienės pareiškime minimi žmogaus teisių ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos pažeidimai yra tokie grėsmingi, kad apie juos reikia jau ne kalbėti, o garsiai šaukti. Nepriklausomoje Lietuvos valstybėje atvirai ir įžūliai niekinami ir ujami lietuviai. Tokie faktai patys savaime turėtų atkreipti Vyriausybės ir teisėsaugos organų dėmesį - į juos turėtų būti reaguojama nedelsiant. Deja, to nematyti. Todėl reikia ieškoti įstatymų leidžiamosios, teisinės ir vykdomosios valdžios tylėjimo priežasčių. Kas nutiko, kad atsikūrusioje Lietuvoje lietuviui neleidžiama dirbti valstybinėje tarnyboje? Ar šiaip tęsiama prieškarinės Lenkijos vykdyta lietuvių ujimo ir lietuvybės naikinimo politika okupuotame Vilniaus krašte? O gal tai uolaus kolaboranto A.Sniečkaus, aklai vykdžiusio Maskvos valią ir uždarinėjusio lietuviškas mokyklas Rytų Lietuvoje, praktikos atgaivinimas?

Verta priminti Konstitucijos teiginį, skelbiantį, kad "Lietuvos valstybę kuria Tauta" (2 straipsnis). Taigi negali būti taip, kad Lietuvoje valstybėje būtų ujamas lietuvis, kad būtų varžomos jo teisės todėl, kad jis lietuvis. Atvirkščiai, Tauta sukūrė Valstybę kaip savo namus, kuriuose saugu gyventi ne tik lietuviams, bet ir visiems jos piliečiams, nesvarbu kokios jie būtų tautybės.

Aišku tik viena: po tylaus aukštųjų valdžių pritarimo tariamai įstatyminis lietuvių ujimas ir jų pilietinių teisių varžymas Rytų Lietuvoje būtų neįmanomas. Lygiai taip pat nei Seimo, nei Prezidento, nei Vyriausybės, nei teisėsaugos institucijų abejingumas tokiems faktams negali būti pateisintas.

Galima spėti, kad po savivaldybių rinkimų, kai vienspalvės valdžios piramidės (tai Prezidento vartotas terminas) apačia ėmė keisti politinę spalvą, valdančiajai partijai pasidarė naudinga ardyti vietos savivaldos teisinę vienovę. Matyt, tuo siekiama išlaikyti lenkų ir kitų pilietiškai nesusipratusių kitakalbių gyventojų balsus, kurie nulėmė, kad 1993 metais į valdžią ateitų prokomunistinės jėgos. Valdančiajai partijai, matyt, naudinga saikingai remti lenkų separatizmo tendencijas ir toleruoti neapykantą lietuviams.

Žinant, kad visados egzistavo ir dabar tebėra išlikusi grėsmė Lietuvos valstybingumui iš Rytų, taip pat įvertinant šiuo metu valdančios valstybę politinės jėgos kolaboracinę patirtį, gali būti naudinga palaikyti iki tam tikro laipsnio antilietuviškas, o iš esmės - antivalstybiškas nuotaikas, nebijant suteikti joms net labai ryškaus prorusiško atspalvio. Taip dabartinė valdžia mėgina susikurti sau šiokį tokį išlikimo garantą katastrofos atveju. Maskvos pagrasinimai iš naujo okupuoti Baltijos šalis visiškai pagrįstai kelia valdžios susirūpinimą, o kas po to? Niekam ne paslaptis, kad kompartijos viršūnių ir KGB valia nūdienos nuvorišais tapo partinės nomenklatūros grietinėlė. Ji labiausiai suinteresuota, kad ir po būsimosios okupacijos turtiniai interesai nenukentėtų.

Neturėtume stebėtis, kad šį sumaištimi ir tautine neapykanta formuojamą garantą puikiai papildo ir... jėgos garantas. Vidaus kariuomenės ar tarnybos pulkai suformuoti ne tik kalėjimus saugoti. Jie valdžios paliepimu bus kaip mat panaudoti malšinti ne tik bruzdančiai tautai, bet ir liaudžiai, kai pastaroji pasijus apgauta.

Edmundas SIMANAITIS

Savaitė Seime ir Vyriausybėje

Česlovas IŠKAUSKAS

■ Savaitė, prasidėjusi skaisčiu vėlyvo rudens skambesiu, paskutiniais, žadančiais žiemos atopūtį laukų ir daržų darbais, bet nebuvo rimties metas. Ekonomikoje ir politikoje, užsienio santykiuose nerimo styga buvo įtempta iki ribos, o kai kas šią ribą ir peržengė, aukodamas savo karjerą arba kitų gerovę.

Šis abstraktus apžvalgos prologas nereiškia, kad Lietuva šią savaitę buvo nusiteikusi filosofiškai ir nejuto kasdienybės pulso.

Paskutinę spalio savaitę Seimas nedirbo, posėdžių surengta nebuvo. Įvairios Seimo komisijos ir komitetai dirbo tyliai ir - tikėkimės - produktyviai, nes juose reikėjo apsvarstyti kitų metų biudžetą, neseniai Seimo posėdyje pateiktą premjero A.Šleževičiaus.

Seimo pirmininkas Č.Juršėnas pirmadienį spaudos konferencijoje pareiškė, kad deputatai dirbo išsijuosę, padarė tikrai daug, bet, kaip Seimo statutas reikalauja, biudžeto svarstymo komitetuose metu posėdžiai atidedami. Anot jo, gali įvykti neeilinis posėdis, jeigu iškils neatidėliotinų klausimų.

■ O kad jų iškyla - niekas neabejoja.

Štai antradienį į Vilnių suvažiavo tūkstančiai protestuotojų prieš skurdą ir skurdintojus. Spalio 24-osios akcija mėginta atkreipti valdžios dėmesį, kad vyriausybei šaukiant apie kasdien gerėjantį gyvenimą, didžioji dalis tautos grimzta į skurdą, kyla kainos, auga korupcija, nusikalstamumas.

Tūkstantinė demonstracija Vilniuje, prie Seimo rūmų, turėjo priversti LDDP ir Seimo daugumą imtis neatidėliotinų priemonių gyvenimui pagerinti.

■ Žmonių nepasitenkinimas valdžios bejėgiškumu, tramdant nusikalstamumą ir korupciją, išsiliejo į dar vieną interpeliaciją. Antradienį Demokratų partijos lyderis S.Pečeliūnas pareiškė, kad trys opozicijos partijos teiks Seimui interpeliaciją, kuria bus bandoma atstatydinti vidaus reikalų ministrą R.Vaitekūną. "Priekabių" yra daug: nevaldoma kriminogeninė situacija, neaiškios ginklų pirkimo aplinkybės, vogtų VRM automobilių istorija, korupcija policijoje ir kt.

Kaip žinome, interpeliaciją vyriausybei jau yra paskelbę konservatoriai, tačiau, apžvalgininkų nuomone, opozicijai nepavyks jos pasiekti, nes LDDP dauguma Seime vėl pavers viską niekais, balsuodama "kojomis".

S.Pečeliūnas spaudos konferencijoje sakęs, kad ir jo akcijos rezultatai gali būti tokie pat, tačiau bandyti reikia...

■ Visa ši šachmatų partija lošiama LDDP lemtingu metu: šį šeštadienį įvyks valdančiosios partijos konferencija. Partijos reputaciją gerokai apgadino vieno aktyviausių jos narių ir dabar jau "disidentų" K.Jaskelevičiaus atstatydinimas. Kaip bekalbėtų šios partijos lyderiai, šaukštas deguto į LDDP statinę įpiltas, ir šimtaprocentinės vienybės šiame monolite nėra. O tai reiškia, kad lygiai po metų įvyksiančiuose Seimo rinkimuose buvę komunistai negalės tikėtis daugumos nei parlamente, nei vyriausybėje. Tiesa, iki to laiko dar daug vandens nutekės, be to, mes žinome, kokia ši partija gyvybinga ir kaip ji moka greitai užsilaižyti žaizdas...

■ Kol Vilniuje mitingavo nuskriaustieji, kol portfelius dalijosi LDDP viršūnėlė ir ministrai (iš pareigų pašalintas ekonomikos ministras A.Vasiliauskas), Lietuvos vardą mūsų politikai garsino šiapus ir anapus jūrų marių.

■ Palikęs likimo valiai nepatenkintuosius valdžia, opozicijos lyderis V.Landsbergis išskubėjo į Izraelį, į kur jį pakvietė jo tėvų išgelbėtos žydų mergaitės tėvai. O Prezidentas antradienį iš JT Generalinės Asamblėjos tribūnos lygiai 5 minutes kalbėjo apie Lietuvos poziciją šios organizacijos stiprinimo, visuotinio saugumo temomis.

JT 50-čio iškilmės tikrai buvo jaudinančios. Daugiau kaip 150 šalių vadovai galėjo pabendrauti tarpusavyje, paieškoti paramos ar pareklamuoti save po visą pasaulį. A.Brazauskas irgi neleido laiko veltui, nors, kaip buvo viltasi, net trumpas jo susitikimas su B. Jelcinu neįvyko...

■ Tuo tarpu arčiau Lietuvos dėjosi įdomūs dalykai: Estija ir Lietuva pradėjo vėl derėtis dėl valstybinių sienų delimitavimo ir jūros sienų nustatymo su Rusija. Estijos ir Rusijos derybos prasidėjo antradienį Pskove, o Lietuvos ir Rusijos - Maskvoje.

■ "Ore pakibo" Latvijos ir Lietuvos konfliktas dėl naftos telkinio Baltijos jūroje.

Puikiai prisimename Latvijos prezidento G.Ulmanio žodžius Lietuvoje, kad Vilniui nėra ko nuogąstauti dėl šios jūrų sienos, nes Ryga net nesiruošia su kuo nors derėtis, kad pradėtų eksploatuoti naftos telkinį prie ginčytinos Lietuvos ir Latvijos jūrų sienos ribos. Dabar pasirodė, kad Rygos kontaktai su JAV ir Švedijos kompanijomis užmegzti, ir šį trečiadienį bei ketvirtadienį Rygoje įvyks trišalės derybos. Lietuvos URM nota Latvijai iš esmės liko be atgarsio, nes kaimynai pareiškė, jog latvių spaudos pranešimai dar nereiškia oficialios Latvijos pozicijos...

Pastaruoju metu suaktyvėjęs Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininkas K.Bobelis pareiškė, kad Lietuva to neturėtų toleruoti. Bet kas kils į mūšį, jei mūsų vadovai slaptai pasirašinėjo vadinamą "Maišiagalos memorandumą"...

■ Iš kitų savaitės įvykių galima būtų išskirti keletą - ir nebūtinai politinių.

Apsukrūs bankininkai R.Preikša ir G.Petrikas arba badauja, arba puola spaudą, kad juos neteisingai suima, kad kalti visi, tik ne jie, nulupę nuo indėlininkų penkis kailius.

Artėja konfliktas tarp Vyriausybės ir Vilniaus rajono valdžios, kuri visiškai ignoruoja "centro" nurodymus ir viršaičio įsakymus.

LDDP vienas iš vadovų A.Kunčinas pakvietė deklaruoti pajamas ne tik kitų partijų veikėjus, bet ir žurnalistus, kurie, anot jo, guvūs narstyti kitų darbelius, o patys slapstosi, nors yra informacijos, pasak A.Kunčino, kad dalis gerai apmokama...

Antradienį Vilniaus parodų rūmuose atidaryta tarptautinė paroda "Infobalt-95", o ekspozicija išdėstyta net 6100kv.metrų plote...

Atgimė "Niekas nenorėjo mirti", kurį Vilniuje vėl prisiminė juostos kūrėjai, aktoriai, svečiai. Filmo dvasia tarsi susišaukia su šiandiena: niekas nenori mirti, nes dar ne laikas, nes dar daug kas neiškovota, dar Lietuva ne laisva.

Ir tai vėl ne apžvalgininko žodžiai - tai nuotrupos iš antradienio mitingo Vilniaus širdyje, prie parlamento...

Tai - jau istorija

Tęsinys. Pradžia Nr.35

5. Su kitomis organizacijomis

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių organizacija nuo pat įsikūrimo bendravo su visomis politinėmis bei visuomeninėmis organizacijomis. Ypač pabrėždavo, kad remia nuosaikias Sąjūdžio idėjas. Jos buvo priimtinos ne tik tautai, bet ir daugeliui komunistų partijos narių, kurie savo karjerą tapatino su tautos išlikimu. Antra vertus, didelė tautos dalis, net rezistencijos dalyviai, pradžioje nepatikliai žiūrėjo į Maskvos leistą atgimimą. Maskva, kaip ir jos komunistų partija, dažnai keitė savo taktiką. Stodami į partiją, kai kurie jos nariai gal ir galvojo apie Lietuvą, bet dauguma pirmiausia rūpinosi savo gerove. Tad, šiaip ar taip, valdančiosios komunistų partijos didumą narių siekė asmeninės naudos ir bijojo jos netekti. Taigi ji galingosios imperijos buvo lengvai valdoma. Reikėjo padėti jos nariams atsikratyti dvigubos baimės. Viena baimė dėl imperijos keršto, kita - dėl tautos paniekinimo. Tautos atgimimo strategija ir taktika vertė žiūrėti į komunistų partijos narius ne kaip į tautos priešus, o kaip į žmones, siekusius prisidėti prie tautos išlikimo ir pasireikšti asmeniškai. Dar jautriau reikėjo žiūrėti į komjaunuolius. Tai buvo vienas iš ideologinės komisijos darbo barų. 1989m. balandžio 21d. protokole įrašytas šios komisijos nario Juozo Enčerio siūlymas: "Pritraukti LLKJS (Lietuvos Lenino komunistinės jaunimo sąjungą - P.V.), nurodant jiems darbo barą". Diskusijos nebuvo. Pastebėjus kai kurių tarybos narių savybę kalbėti visos tarybos vardu, vasario 17d. užprotokoluota: "Paruošti renginių ruošimo instrukciją ir jų tvarkaraštį (ideologinei komisijai)". Svarstant dalyvavimą Darbininkų sąjungos mitinge, kuris turėjo vykti vasario 26d., vasario 24d. protokole įrašytas nutarimas: "Kas nori, dalyvaus asmeniškai, neatstovaujant klubui". Tačiau mitinge kalbėjęs J.Banevičius prisistatė "Tremtinio" klubo tarybos nariu ir laikraščio redaktoriumi, nors juo nebuvo patvirtintas. Komunistai J.Banevičių buvo pašalinę iš savo partijos, tad jis asmeniniams reikalams ėmė naudoti politinių kalinių ir tremtinių organizaciją. Kai jo neišrinko į ideologinę komisiją, jis griebėsi klastos: tarp protokolo eilučių įrašė: "Redaktorius automatiškai įeina į komisiją su balsavimo teise". "Tremtinio" klube jo veikla tapo provokatoriška, ypač išpuoliu laikraštyje prieš žydų tautybės žmones.

"Tremtinio" klubas su žydų bendrija siekė palaikyti draugiškus santykius kelyje į Lietuvos nepriklausomybę. 1989m. balandžio 7d. posėdyje nutarta parengti sveikinimo tekstą žydų kultūros draugijai dėl Peisacho šventės (žydų šv.Velykos). Tačiau LPKTS nepritaria Lietuvos Prezidento ir premjero atsiprašymams, žeminantiems lietuvių tautą, nes iš jų galima suprasti, kad jais žydų žudymas vokiečių okupacijos metais priskiriamas lietuvių tautai, net ir tai jos daliai, kuri tuo metu kentė šaltį ir badą Sibire ir buvo deportuota dažnai vadovaujant žydų tautybės GPU politrukams.

Po kurio laiko J.Banevičius buvo nušalintas ne tik nuo laikraščio redagavimo, bet ir iš tarybos. Nelaukdamas rinkimų, jis pasitraukė. Tolesnė jo veikla įrodė, kad "Tremtinio" klube jis buvo atsitiktinis žmogus.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių organizacija rėmė Sąjūdžio, Lietuvos išlaisvintojo, idėjas, prisidėjo prie demokratinės visuomenės rutuliojimosi, nes už tai kraują liejo Lietuvos partizanai - Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio dalyviai, būdami Lietuvos bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio (BDPS) ginkluotosios kovos dalimi. Kad Lietuva būtų per amžius laisva ir demokratinė, krauju parašyta ant žemės, ir nuo šios nuostatos Politinių kalinių ir tremtinių organizacija nesitraukė nė žingsnio.

Besikuriančiai Demokratų partijai "Tremtinio" klubas padėjo materialiai - skyrė 640 rublių paramą. Čia buvo suprantamos ir Lietuvių tautininkų sąjungos, ir Krikščionių demokratų partijos idėjos. Bet į didesnį partijų skaičių, nepaisant visos tolerancijos, žiūrėta atsargiai. Daug kas, bandydamas kurti naują partiją, dairydavosi į Politinių kalinių ir tremtinių sąjungą, būsimosios partijos lyderiai įrodinėdavo, kad jie geriausiai atstovaus ne tik Lietuvai, bet ir nukentėjusiems, siūlydavo būti jų baze, o iš esmės norėdavo pasinaudoti politiniais kaliniais ir tremtiniais kaip tramplinu.

Politinių kalinių ir tremtinių organizacija maksimaliai panaudojo tarpusavyje priešiškas politines jėgas tautos ėjimui į nepriklausomybę. Kai lūkuriuodavo Sąjūdis, ji pasinaudodavo komunistų partijos vadovybės noru pasirodyti gražiai prieš tautą, nes artėjo rinkimai į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą. Kai Sąjūdis atsisakė kartu rengti Gedulo ir vilties dieną bei ekspedicijas tremtinių palaikų grąžinimui į Lietuvą, "Tremtinio" klubas pasinaudojo komunistų partija ir jos sudaryta vyriausybe. Abu renginiai didžiulėmis politinėmis manifestacijomis nuvilnijo per Lietuvą. Jie rodė komunistų partijos nusikaltimus tautai, bet kartu kėlė jos narių pasigėrėjimą: visi matė šventus siekius, išvengta asmeninių išpuolių, buvo laikomasi korektiškumo, orumo.

Dabar Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos įstatuose parašyta: "Sąjunga, kaip politinė organizacija, gali dalyvauti visų lygių koalicijoje su dešiniosiomis partijomis. Svarbiausias Sąjungos veiklos tikslas yra Lietuvos Respublikos nepriklausomybės, teisingumo ir demokratinės santvarkos įtvirtinimas. Todėl Sąjunga puoselės tautinę savimonę ir tautinę kultūrą, skatins politinių ir ekonominių reformų tęstinumą, palaikys teisėsaugos ir šalies gynybinės galios stiprinimą... Rinks pasipriešinimo kovų ir okupantų bei jų kolaborantų nusikaltimų medžiagą ir ją publikuos..."

Povilas VARANAUSKAS

B.d.

Išeivijos santykiai su Lietuva ir jos vyriausybe

Išeiviai pirmaisiais metais aplinkybių verčiami pasirašė sutartis, kad dvejus metus dirbs ten, kur mus valdžia paskirs. Už tai buvom atvežti veltui. Jeigu šiuo metu vyriausybė bandytų įvesti tokią imigraciją,- sukiltų didžiausias tarptautinis triukšmas ir tarptautinė Žmogaus teisių komisija paskelbtų, kad australų valdžia naudoja vergų darbo jėgą, išnaudoja vargan patekusius, kitur gyvenančius ne anglosaksų kilmės žmones. Čia būtina pabrėžti, kad niekas nenori apie tai kalbėti. Atsako labai trumpai: tais laikais taip buvo, ir praeities nedera minėti. Nedaugelis mokėjo anglų kalbą. Dauguma mano amžiaus žmonių prisimena - kai prabildavome lietuviškai, būdavome gana piktai įspėjami - "jei nemokat kalbėt angliškai, tai nekalbėkit iš viso". Šitoks pasakymas buvo ir yra viena aršiausių rasinės neapykantos išraiškų. Jei šiandien šitokie pasakymai būtų svaidomi, kiltų pilietinis karas. Žmogaus teisių komisija, Antirasinė komisija, visokie tribunolai būtų užpilti skundais įvairiomis kalbomis. Teismai būtų perpildyti civiliniais ieškiniais už rasinius įžeidinėjimus. Moterys buvo skiriamos į turtingas, įtakingas šeimas kaip tarnaitės ir neretai patirdavo seksualinę prievartą. Būtų labai gerai, kad nors viena lietuvaitė dabar iškeltų bylą už praeity patirtą seksualinę prievartą.

Pasibaigus sutartims, pradėjome kurtis, dirbdami du darbus. Greitai įsigijom nuosavybę - namus. Daugelis australų piktinosi ir pavydėjo, kad taip greitai prasisiekėm. Stengėmės mokyti vaikus, o ir patys atnaujinti turimas profesijas ar įsigyti naujas. Viešai kalbėti ar smerkti Sovietų sąjungą nebuvo priimta - tad ir tylėjome. Laikas bėgo.

Vitlamas - Darbiečių partija (čia mus atvežusi į priverstinius darbus) pripažino de jure Baltijos valstybių, taigi ir Lietuvos, įjungimą į Sovietų sąjungą. Visoje Europoje, o ir visame pasaulyje, kitų tautybių karo nusikaltėlių ieškojimas galų gale baigėsi. Ir Australijos darbiečių valdžia, trejus metus ieškojusi karo nusikaltėlių, sudariusi 600 sąrašą, nutarė, kad už karo nusikaltimus galima kelti bylą tik trims. Iškėlė bylą tik vienam, o teismas ir jį išteisino. Valdžia išleido kelis šimtus milijonų dolerių, kad patenkintų Tarptautinės žydų organizacijos bei jų vadovų reikalavimus. 1992m. gruodžio 31d. 1989-ųjų įstatymas, leidęs apkaltinti tam tikrus asmenis karo nusikaltimais, ypač Antrojo pasaulinio karo metu už žydų genocidą, buvo paskelbtas nebegaliojančiu, ir jokie skundai nebuvo priimami. Tarptautinė žydų organizacija to nepaisė. Tos organizacijos atstovas p.E.Zuroff 1995m. įteikė Australijos Federalinei policijai sąrašą karo nusikaltėlių. Sakoma, kad dokumentuose įrašyta 15 lietuvių, kaltinamų dalyvavus žydų žudynėse Antrojo pasaulinio karo laikotarpiu. Žurnalas "Good Week'end" 1995m. balandžio ld. rašo, kad Lietuvoje 1865m. vyko žydų žudynės. O juk tais laikais nebuvo Lietuvos valstybės - Lietuvos teritorija buvo Rusijos imperijos dalis. Lietuvos teritorijoje pogromų nebuvo. Mūsų bendruomenės vadovybė nedrįso protestuoti. Iki šio laiko niekam byla neiškelta.

Čia noriu pacituoti Antano Barusevičiaus straipsnį "Apie atsiprašymą tautos vardu" rugpjūčio mėn. LDDP oficioze "Diena". Jame teigiama, kad tam tikrų svetimųjų politikų tikslas yra pabrėžti, kokie mes menki. Nepaisant mūsų menkumo, mes privalome atsiprašyti žydų tautos. Toliau rašoma: "Sutinku, kad didžiųjų nuomonė ir žydų pinigai daug lemia pasaulyje. Bet nesutinku, kad už pinigus būtų perkama Lietuvos garbė". Šitas pasakymas privertė susimąstyti. A.Barusevičius teigia, kad Lietuvoje po Nepriklausomybės atkūrimo kai kurie visų spalvų politikai, parsidavę žydams ir kartu su žydais, tvirtina, kad lietuviai karo metais buvo žiauriausi žydžudžiai. Žydams tai labai palanku: tarptautinėje plotmėje iš dalies dėmesys nukreipiamas nuo labai žydams nemalonių žydų ir arabų santykių Izraelyje.

Po Seimo narių, vadovaujamų Seimo pirmininko Č.Juršėno, apsilankymo Sidnėjuje rugpjūčio 20d. darau išvadą, kad p.A.Barusevičiaus anksčiau minėti teigimai apie Lietuvos garbės pardavinėjimą už pinigus turi daug tiesos. Tai patvirtina p.Č.Juršėno pareiškimas, kad lietuviai- sukilėliai savo rankomis žudė žydus dar prieš vokiečiams ateinant.

Mano manymu, tokį melą viešai skelbti gali tik nupirkti žmonės.

Žinoma, sukilimo metu buvo asmenų, kurie, naudodamiesi to meto aplinkybėmis, plėšikavo. Buvo atsitikimų, kad kerštо apimtieji nužudė tuos žydus, kurie asmeniškai prieš kelias dienas, sugrūdę brutaliausiu būdu jų artimuosius ir gimines į prekinius vagonus, ištrėmė iš tėvynės be jokio teismo. Visi žinome, kokioms kančioms ir mirčiai jie buvo pasmerkti. Bet negalima dėl tų pavienių nusikaltimų kaltinti Laikinąją vyriausybę ir sakyti, kad ji organizavo masines žydų žudynes ir teigti, kad žydus žudė 200 000 sukilėlių, kaip negalima kaltinti Izraelio vyriausybės, kad ji organizuoja baltųjų vergių prekybą (žr. V.Mundrio str. "Dienoje", 95 09 24) ir keli šimtai tūkstančių biznierių užsiima tuo verslu vien dėl to, kad keli užregistruoti verslininkai ta prekyba užsiima.

Skaudu, kad tokius pareiškimus daro aktyvūs politikai - Seimo nariai.

Dr. A.VILIŪNAS

Australija

Įstatymas ir jo pakeitimas bei papildymas

Redakcija gavo Seimo pirmininko Č.Juršėno raštą, kuriuo prašoma išspausdinti Lietuvos Respublikos įstatymą Nr.I-1051 "Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo" pakeitimo ir papildymo" (Įstatymą, priimtą Seimo, prezidentas A.Brazauskas pasirašė 1995m. rugsėjo 28d.). Seimo pirmininkas atsiuntė ir Aukščiausiosios Tarybos įstatymą, pasirašytą pirmininko V.Landsbergio 1990m. gegužės 2d. Spausdiname šiuos dokumentus.

Lietuvos Respublikos Įstatymas
Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba,

konstatuodama, kad Lietuvos gyventojų pasipriešinimas agresijai ir okupaciniams režimams neprieštaravo nacionalinei ir tarptautinei teisei,

pažymėdama, kad represijas šiems asmenims vykdė TSRS teismai ir neteisminiai organai, hitlerinės Vokietijos ir krašto teismai, taip pat buvusios Lietuvos TSR teismai,

siekdama pašalinti represijų pasekmes ir atstatyti teisingumą, nutaria:

1. Paskelbti, kad Lietuvos gyventojai, kurie tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų buvo represinių organų nuteisti arba įkalinti neteismine tvarka, arba kitaip apribota jų laisvė pagal RTFSR baudžiamąjį kodeksą (1926m.), kitų TSRS respublikų baudžiamuosius įstatymus, hitlerinės Vokietijos baudžiamuosius nuostatus arba vietos įstatymus (1941-1944m.) už pasipriešinimą agresijai ir okupaciniams režimams, taip pat ištremti iš Lietuvos 1940-1953 metais bei nuteisti pagal buvusios Lietuvos TSR baudžiamojo kodekso 62, 63, 66-68, 70, 73, 79-82, 88, 89, 199'1, 210, 211 straipsnius, yra nekalti Lietuvos Respublikai ir atstatomos visos jų pilietinės teisės.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pasipriešinimo dalyvių kovą vertina kaip tautos teisės į savigyną pasireiškimą.

2. Šio įstatymo pirmojo straipsnio nuostata netaikoma asmenims, dalyvavusiems darant genocido nusikaltimus, taip pat beginklių civilių žmonių žudynėse ir kankinimuose.

3. Šio įstatymo pirmajame straipsnyje nurodytiems asmenims pažymėjimus apie jų nuteisimo, įkalinimo, ištrėmimo ar kitokio laisvės apribojimo aiką išduoda:

a) Lietuvos Respublikos aukščiausiasis teismas - teisminių instancijų represuotiems asmenims;

b) Lietuvos Respublikos prokuratūra - neteismine tvarka represuotiems smenims;

c) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija - ištremtiems asmeims.

LR AT pirmininkas V.LANDSBERGIS

ilnius, 1990m. gegužės 2d. Nr.I-180

Lietuvos Respublikos Įstatymas
Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo" pakeitimo ir papildymo

1995m. rugsėjo 28d. Nr.I-1051
Vilnius

Pakeisti ir papildyti Lietuvos Respublikos įstatymą "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo" (Žin., 1990, Nr.14-386):

1.3 straipsnį pakeisti taip:

1) po žodžio "laiką" įrašyti žodžius "pagal šių asmenų, jų artimų giminaičių ar jų šeimos narių rašytinius pareiškimus";

2) b punkte vietoj žodžių "Lietuvos Respublikos prokuratūra" įrašyti žodžius "generalinė prokuratūra prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo".

2. Papildyti 4, 5 ir 6 straipsniais:

"4. Šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytų valstybės institucijų pareigūnai per tris mėnesius nuo pareiškimo gavimo dienos išnagrinėja gautą pareiškimą ir pagal turimus dokumentus išduoda pažymėjimą arba atsisako jį išduoti. Jeigu išduoti pažymėjimą atsisakoma, surašomas motyvuotas sprendimas, kuriame nurodomas padaryto nusikaltimo pobūdis pagal šio įstatymo 2 straipsnio nuostatas. Jeigu pareiškėjas pageidauja, jis supažindinamas su šiuo sprendimu ir pagal rašytinį prašymą jam išduodamas motyvuoto sprendimo nuorašas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, generalinės prokuratūros prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir Vidaus reikalų ministerijos pareigūnų sprendimą išduoti pažymėjimą ar atsisakyti jį išduoti suinteresuotas asmuo per vieną mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos turi teisę apskųsti atitinkamai Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkui, generaliniam prokurorui ar vidaus reikalų ministrui, kurių sprendimas šiuo klausimu gali būti skundžiamas tik šio straipsnio trečiojoje dalyje ir 5 straipsnyje numatytais atvejais.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko, generalinio prokuroro arba vidaus reikalų ministro sprendimą atsisakyti išduoti pažymėjimą suinteresuotas asmuo per vieną mėnesį nuo šio sprendimo gavimo dienos turi teisę apskųsti Lietuvos Aukščiausiajam Teismui. Toks skundas nagrinėjamas šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Generalinės prokuratūros prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir Vidaus reikalų ministerijos pareigūnų sprendimai atsisakyti išduoti pažymėjimą, priimti iki šio įstatymo priėmimo, gali būti apskųsti šio įstatymo nustatyta tvarka per vienerius metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

5. Jeigu po to, kai Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Generalinė prokuratūra prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ar Vidaus reikalų ministerija priėmė sprendimą išduoti, paaiškėjo aplinkybės, leidžiančios abejoti šio sprendimo pagrįstumu, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko, generalinio prokuroro ar vidaus reikalų ministro teikimą dėl jų vadovaujamų institucijų priimtų sprendimų gali ankstesnį sprendimą pripažinti netekus galios.

Toks teikimas turi būti paduotas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui ne vėliau kaip per vienerius metus nuo aplinkybių, leidžiančių abejoti sprendimo pagrįstumu, paaiškėjimo dienos.

6. Šio įstatymo 4 straipsnio trečiojoje dalyje bei 5 straipsnyje numatytais atvejais Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas per keturiolika dienų nuo teikimo ar skundo gavimo sudaro trijų teisėjų kolegiją, kuri nagrinėja teikimą ar skundą dėl sprendimų išduoti pažymėjimus arba atsisakymo juos išduoti pagrįstumo.

Trijų teisėjų kolegija, gavusi teikimą arba skundą, gali pavesti Generalinei prokuratūrai prie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atlikti papildomą tyrimą, kuris turi būti pabaigtas per du mėnesius.

Teisėjų kolegija gautą teikimą ar skundą privalo išnagrinėti per tris mėnesius. Jeigu byla yra didelė ir sudėtinga, taip pat jeigu reikia atlikti papildomą tyrimą, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas gali pratęsti terminą, tačiau ne daugiau kaip dar trims mėnesiams.

Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas teikimas ar skundas dėl sprendimo išduoti pažymėjimą arba atsisakymo jį išduoti pagrįstumo, gali dalyvauti prokuroras, asmuo, kuriam buvo išduotas pažymėjimas arba atsisakyta jį išduoti, šio asmens atstovas, nukentėjusysis, nukentėjusiojo atstovas. Šių asmenų neatvykimas nagrinėti bylą nekliudo.

Bylos nagrinėjimas pradedamas teisėjo pranešimu, kuriame jis išdėsto bylos ir papildomos medžiagos esmę, teikimo ar skundo argumentus. Posėdyje gali būti apklausiami liudytojai.

Paskui pasisako prokuroras, asmuo, kuriam buvo išduotas pažymėjimas arba atsisakyta jį išduoti, ar šio asmens atstovas, nukentėjusysis ar nukentėjusiojo atstovas.

Po to teismas priima vieną iš šių nutarčių:

1) atmesti teikimą;

2) pripažinti netekusiu galios ankstesnį sprendimą išduoti pažymėjimą;

3) pripažinti netekusiu galios ankstesnį sprendimą atsisakyti išduoti pažymėjimą ir įpareigoti atitinkamą instituciją išduoti pažymėjimą.

Teisėjų kolegijos sprendimas galutinis.

Kolegijos posėdžio metu teismo posėdžių sekretorius rašo protokolą, kurį pasirašo teisėjas (pranešėjas)".

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS
ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Patikrintas metodas

Redakcija gavo Seimo nario prof.Vytauto Landsbergio laišką, kuriuo prašoma išspausdinti "porą pastabų dėl dokumento, kurį platinantys LKP-LDDP pakalikai nori pasėti nepasitikėjimo sėklą dešiniųjų tarpe".

Laiške nurodoma, kad tas dokumentas - tai autobiografija, kurią rašęs komjaunimui 1952m., būdamas antro kurso studentas. Šią autobiografiją prieš porą metų išspausdinęs kagebistų žurnaliukas, Seime apie ją šūkavęs drg.Albertynas. Toliau prof.V.Landsbergis pastebi: "Kad aš buvau kadaise įstojęs į komjaunimą, tai jokia paslaptis. Dabar girdžiu, kad platina Kauno įstaigose, net gatvėse. Nieko kita neradę, vargsta kaip už pinigus. O kurstymui naudojamas vienui vienas žodis, mat parašiau tada, Stalino laikais, paaiškindamas, kodėl mūsų šeima suskilo: Raudonoji armija "išvadavo" mus du likusius Lietuvoje, kai kiti buvo atsidūrę Vakaruose, ir žinių apie juos neturime. Iš to žodžio "išvadavo" vėl pučiami visokie raudoni burbulai. Matyt, 1952m. reikėjo rašyti pareiškime "okupavo". Tikri politiniai kaliniai (ne tas, kas dabar apsimetęs kursto) gerai žino, kokį "sroką" toks žodis būtų reiškęs".

Bent kiek mąstančiam žmogui visiškai aišku, kas parengė profesoriaus minimus lapelius ir kas juos platina. Iš tikrųjų - "pučiami burbulai", nes tai juk ne viešas pareiškimas ar straipsnis spaudoje, o kanceliarinis raštas. Bet ieškoma krislo, savo aky ir rąsto nepastebint. Suprantami ir tikslai: dar gerai prisimename, kokia šmeižto lavina griuvo ant Nepriklausomybės lyderių, pradedant tulžingais A.Juozaičio samprotavimais ir baigiant daugelio rajonų "organų" straipsniais, net samdinių šūkiais eilėse ir autobusuose. Metodas pasiteisino: nemaža rinkėjų dalis balsus atidavė už kompetentingus, Kremliaus koridorius žinančius veikėjus. Todėl insinuacijų metodas vėl bandomas taikyti, tikintis, kad naivi žuvelė užkibs ant bet kokio jauko.

Petras KATINAS

Jaltos sindromas

Sotus Vakarai tebesilaiko triušio politikos

Komunistiniai ideologai labai mėgdavo kartoti posakį, kad istorijos ratas nesisuka atgal. Paskutiniojo dešimtmečio pasaulio įvykiai rodo, jog tas ratas sukasi atgal, ir dar kaip. Na, kad ir Sovietų sąjungos subyrėjimas. Netgi didieji pasaulio kremnologai ir ištisi sovietijos tyrimų institutai nesugebėjo numatyti šios griūties. Deja, tas istorijos rato sukimasis atgal kartais gali būti ir pragaištingas, rodantis, kad istorijos pamokos nieko neišmokė. Tik taip galima suprasti JAV įvykusio NATO valstybių gynybos ministrų posėdžio pareiškimą, kad NATO nesiplės iki 1997m. Postkomunistinėje Rytų Europoje, besiveržiančioje į NATO, šis nutarimas iš karto buvo pavadintas naująja Jalta, naujuoju Miunchenu ar Potsdamu. Kaip kam patinka, bet esmė nuo to nesikeičia. Apžvalgininkai atkreipia dėmesį, jog šis sprendimas yra gana keistas, nes bet kokį politinį sprendimą gali priimti ne gynybos ministrai, o tik NATO šalių vadovai. Maskva privačiais kanalais buvo užtikrinta, kad NATO nesiplės iki 1997m. Esą apie tai kalbėdamasis telefonu B.Jelcinui pranešė JAV prezidentas B.Klintonas. Dabar Vakarų sostinėse, teisinamasi, kad 1990m., Maskvai sutikus sujungti abi Vokietijas, Rusijai buvo pažadėta, jog NATO nebus plečiamas. Todėl neatsitiktinai vėl prisimenamas Miunchenas ir Jalta. Tuomet dėl Vakarų šalių vadovų stručio ar smauglio bei triušio politikos iš pradžių buvo nusileista Hitleriui, o vėliau Stalinui. Nors Maskvos meškėno dantys gerokai atšipo, o kailis nušiuro, Vakarų sostinėse tebesižvalgoma į Kremliaus bokštus ir nervingai virpčiojama po kiekvieno Maskvos vadų kostelėjimo. O Kozyrevas NATO gynybos ministrų sprendimą pavadino "Rusijos diplomatijos pergale".

NATO galingieji. Vokietijos gynybos ministras V.Rue, NATO generalinis sekretorius V.Klasas ir Prancūzijos gynybos ministras Š.Milonas. Beje, V.Klasas kaltinamas korupcija ir todėl greitai gali būti pakeistas

Pasigirdus kritikai dėl plėtimosi "moratoriumo", NATO ir JAV pareigūnai bandо teisintis esą neįmanoma priimti naujų narių "per vieną naktį". Vašingtone, Londone ir kitose Vakarų sostinėse vis postringaujama apie Rusijoje vykdomas reformas ir stengiamasi neužminti ant letenos Rusijos meškai. Kartojamas trafaretiniu tapęs teiginys, esą neparėmus dabartinės Maskvos valdžios, į Kremliaus sostą atsisės koks nors Žirinovskis, Ziuganovas ar dar blogiau - karinė chunta. Aišku, tokie nuogąstavimai pagrįsti. Bet ir dabartinė Maskvos valdžia ne ką geresnė.

Įtakos zonų dalijimasis tebevyksta. Beveik nieko nešnekama apie Rusijos atviras pretenzijas ir "teisę" ginti savo interesus visoje NVS erdvėje ir "artimajame užsienyje". Dar vienas pamėgtas Maskvos teiginys - esą ji pasirengusi savo įtakos sferoje "palaikyti taiką iškilus konfliktams". Kaip Rusija sugeba suorganizuoti tokius "konfliktus", akivaizdžiai matyti iš įvykių Gruzijoje, Moldovoje ir kitur.

O kaip tada su nuolat kartojamu Vakarų pasiryžimu ginti demokratiją, teritorinį vientisumą, įstatymų laikymąsi ir pan.? Juk daugelis tarptautinių konvencijų bei organizacijų įstatų draudžia grasinti jėga, juoba karu ar okupacija. O Rusija vėl grasina Baltijos valstybėms karu, jeigu jos išdrįs ieškoti saugumo NATO struktūrose. Tai, aišku, šantažas, Kremliaus atviras tyčiojimasis iš Vakarų politinio silpnumo.

NATO lyderiai, matyt, suvokė, kad NATO gynybos ministrai perlenkė lazdą. Todėl NATO emisarai pasklido po Vidurio ir Rytų Europos valstybių sostines. Šios organizacijos generalinio sekretoriaus atstovas ambasadorius G.von Moltkė vizitavo aštuonias šalis - NATO partneres. Lankėsi jis ir Vilniuje. Pasak jo, išplėstas NATO niekam pasaulyje negrasina ir yra tik gynybinė institucija. Tačiau kas gi to nežino? G.von Moltkės nuomone, sudėtingiausias NATO plėtimosi klausimas - santykiai su Rusija. Labai keista, kad G.von Moltkė sakė kol kas nežinąs oficialios Rusijos politikos dėl NATO plėtimosi į Rytus. Kyla pagrįstas klausimas: nežino, ar nenori žinoti?

Belieka tikėtis, kad, artėjant prezidento rinkimams, B.Klintonas kardinaliai pakeis savo poziciją priimant naujus narius po NATO gynybos skėčiu. Juk tęsiant Miuncheno ar Jaltos politiką galima netekti 25 milijonų amerikiečių, kilusių iš Rytų Europos, balsų. Neatrodo, kad Klintonas norėtų prarasti Baltuosius rūmus mainais už lankstymąsi Kremliui.

Petras KATINAS

Latvijoje vėl "raudonieji šauliai"?

Latvijos laikraščiai sutartinai skelbia, kad lapkričio viduryje šalyje gali atsirasti vadinamojo Nacionalinės santarvės bloko vyriausybė. Sprendžiant iš to, kas rašoma, ir kokie asmenys pasirengę užimti aukščiausius valdžios postus, netgi mūsiškis klanas atrodytų visai nieko sau.

Kitados Aleksandras Solženicynas pavadino raudonuosius Latvijos šaulius "Rusijos revoliucijos akušeriais". Dabar tų "akušerių" palikuonys, žinoma, atskirti keliais politinių šarlatanų ir populistų "kadrais", ateina į valdžią. Pagrindiniai kandidatai į būsimąją Latvijos vyriausybę jau numatyti. Nacionalinės santarvės bloko atstovų derybose, kur buvo svarstoma naujos vyriausybės sudėtis, didelių nesutarimų nebuvo. Latvijos ministru pirmininku gali tapti neokomunistinės "Šeimininko" partijos vadovas, buvęs Latvijos vidaus reikalų ministras, taip pat buvęs Rygos komjaunimo sekretorius Ziedonis Čeveras. Į Nacionalinės santarvės bloką įeinančių partijų vadovai teigia, kad jokios alternatyvos šiam kandidatui nėra ir negali būti. Įdomu, kad buvęs aršus jedinstveninkas ir Latvijos nepriklausomybės priešas, 1991m. prašęs Gorbačiovo įvesti prezidentinį valdymą. Albertas Kaulas taps vicepremjeru!

Vadinančios save dešiniųjų radikalų "Latvijai" partijos pirmininkui Joachimui Ziegeristui numatyta ekonomikos ministro vieta. Taip pat vadinamosios "nuosaikiosios" Nacionalinės santarvės partijos pirmininkas ir buvęs užsienio reikalų ministras Janis Jurkanis numato grįžti į seną postą. J.Jurkanis gerai žinomas savo promaskvietiškomis pažiūromis.

Taigi į valdžią Latvijoje ateina J.Ziegeristo radikalai, populistai "šeimininkai" ir Rubiko komunistai. Labai keista koalicija. Tačiau žiūrint iš Lietuvos, nieko keista čia nėra. Pakanka prisiminti mūsų "radikalus" tautos pažangiečius, šustauskininkus ir keistą A.Terlecko metamorfozę. Dirigentas ir muzikos užsakytojas vienas ir tas pats - vietinė nomenklatūra ir Maskvoje sėdintys jų šeimininkai.

Komentuodamas įvykius Latvijoje, Vokietijos laikraštis "Frankfurter Allgemeine" rodo, kad padėtis labai primena 1930m. Veimaro respubliką, kai komunistai veikė išvien su Hitlerio nacionalsocialistais. Beje, būsimasis ekonomikos ministras J.Ziegeristas, nemokantis latvių kalbos ir žadėjęs pakelti pensijas iki 80 latų, tėvynėje Vokietijoje kelis kartus buvo teistas už nacistinius išpuolius.

Kaip ir Lietuvoje, kelia nuostabą kai kurių veikėjų politiniai kūlverstukai. Štai buvęs vienas iš pučisto Rubiko suėmimo ir nuteisimo iniciatorių Odisėjus Kostando dabar pradėjo aktyvią kampaniją dėl to paties Rubiko išleidimo iš kalėjimo. Matyt, taip ir turi būti, nes būsimojoje vyriausybėje O.Kostandai pažadėtas gynybos ministro postas.

Dabar daug ką gali nulemti prezidento G.Ulmanio pozicija. Jis galėtų skirti ir savo kandidatą į vyriausybės vadovo postą. Tačiau mažai kas tiki, kad G.Ulmanis ryžtųsi tam.

Oi ne be reikalo LDDP mąstytojas G.Kirkilas taip džiaugėsi Latvijos Seimo rinkimų rezultatais.

Fiureris apsidžiaugtų

Prezidentas B.Jelcinas paskelbė dekretą dėl kovos su fašizmu Rusijoje. Tačiau likimo ironija, kad tą pačią dieną, kai buvo paskelbtas šis "ukazas", iš Lefortovo kalėjimo buvo paleistas prieš kelias savaites suimtas užkietėjęs fašistas, buvęs Kaliningrado omonininkas A.Vedenkinas. Pastarasis atvirai per Rusijos televiziją grasino asmeniškai sušaudysiąs Rusijos valstybės dūmos deputatą ir žinomą žmogaus teisių gynėją Sergejų Kovaliovą. Jelcino dekretas gana aptakus, jame sakoma, kad Mokslų akademijos akademikai ir profesoriai turi pateikti tikslią fašizmo apibūdinimo sąvoką. O kol akademikai pluš prie savo foliantų, tie patys fašistai atvirai šaiposi iš prezidento dekreto bei toliau dirba savo pragaištingą darbą. Ir ko jiems "nesidarbuoti", jeigu užtarėjų pačiame Kremliuje daugiau, negu reikia. Pavyzdžiui, užsienio reikalų ministro A.Kozyrevo pareiškimas, kad Rusija ginklu gins etninius rusus visoje buvusioje Sovietų sąjungos teritorijoje, fašistams buvo tarsi balzamas. Jau nekalbant apie gynybos ministro P.Gračiovo pareiškimus, kurie mažai kuo skiriasi nuo fašistinių organizacijų vadeivų A.Barkašovo, D.Vasiljevo, V.Anpilovo ir kitų deklaracijų. O Rusijos Valstybės dūma, užuot priėmusi atitinkamus įstatymus, pradėjo nesibaigiančią diskusiją, ar iš viso Rusijoje yra toks reiškinys kaip fašizmas, ar ne. Dauguma deputatų teigia, kad fašizmo Rusijoje išvis nėra, o tėra tik "sveikas patriotizmas". Esą šią problemą išpūtė demokratai ir sionistai. Diskusija apie fašizmo grėsmę virto kaltinimais prieš "kitatikius".

Prieita prie to, kad žirinovskininkai, pritariant komunistams ir nacionalistams, piktinosi, kodėl Dūmoje sėdi deputatė žydiška pavarde Ala Gerber, kuri, matyt, atstovauja tarptautinio sionizmo ir Izraelio interesams.

Rusijos televizijos žurnalistas Olegas Vokulovskis, parengęs dviejų valandų televizijos filmą apie fašizmą Rusijoje, sakė, kad jį kūrė ištisus trejus metus ir akivaizdžiai įsitikino, kurios organizacijos Rusijoje dabar yra atvirai fašistinės ir kurioms nereikia jokių Mokslų akademijos profesorių verdiktų. Tai visų pirma vadinamieji Žirinovskio "liberalai demokratai", V.Anpilovo vadovaujama Rusijos komunistų darbo partija, Nacionalinė bolševikų partija, kurios lyderis - pornografinių filmų rašytojas Eduardas Limonovas, Rusijos liaudies respublikonų partija, kurios šefas - Valstybės Dūmos deputatas N.Lysenka. Socialinis liaudies judėjimas - bosas taip pat parlamento narys V.Jakuševas, na ir nepamirštamas Liaudies patriotinis frontas "Pamiat", vadovaujamas atviro fašisto D.Vasiljevo. Tai tik žinomiausios nacionalistinės organizacijos. O kur dar dešimtys kitų, kurių Rusijos provincijoje net negalima suskaičiuoti. "Ogonioko" žurnalas, komentuodamas B.Jelcino dekretą dėl kovos su fašizmu, paskelbė straipsnį "Juodosios kasos adjutantai". Čia rašoma, kad šis dekretas tėra tik dūminė uždanga, nes ten yra tiek daug juridinių spragų, kad ne tik tokios smulkios žuvys kaip minėtasis A.Vedenkinas, bet ir stambios lydekos be vargo ištrūks iš to tinklo, jeigu jis ir bus užmestas. Tačiau tuo netiki net pats prezidentas B.Jelcinas. O "sveiki patriotai" jau pakėlė visas bures ir pagrįstai tikisi atplaukti į Valstybės dūmą gruodžio 17d. rinkimuose. Tam yra visos prielaidos, ir baisu pagalvoti, ką jos reikštų pasaulio ateičiai.

J.ŽVIRBLIS

Generolui Vėtrai - 85-eri

Spalio 7-ąją Plungės raj. Mardosų kaime atidengta memorialinė lenta liudijanti, kad 1940-1941 metais šiame name gyveno kpt. Jonas Noreika. 1941m. birželio 21-25d. Žemaitijos apygardoje prieš sovietinius okupantus jis organizavo sukilimą. Spalio 8d. J.Noreikai- Generolui Vėtrai būtų sukakę 85-eri.

Ceremonijoje dalyvavo J.Noreikos bendražygiai- sukilėliai: kaunietis Damijonas Riauka, kurio iniciatyva ir lėšomis buvo išdrožta memorialinė lenta, ir sukilėlis Kazimieras Šilgalis, gyvenantis Mardosų kaime, kur vyko pirmasis susidūrimas- mūšis su besitraukiančiais raudonaisiais pasieniečiais. K.Šilgalio sodyboje, kai šis išėjo į sukilėlių būrį, raudonarmiečiai buvo įsirengę savo gynybinį štabą, iš kurio sukilėliai, kapitono J.Noreikos vadovaujami, po antrojo puolimo 1941m. birželio mėn. 23-ąją, šį štabą išvaikė ir likvidavo. Dalyvauja Plungės raj. valdžios atstovai, Nausodžio vidurinės mokyklos mokytojai ir moksleiviai, aplinkinių kaimų gyventojai.

Memorialinę atminimo lentą išdrožė taip pat buvęs 1941-ųjų Birželio sukilėlis tautodailininkas kaunietis Ignas Burlingis.

Deja, Generolas Vėtra, įvykdęs priesaiką Dievui ir tautai, žuvo kaip ištikimas jos karys. Tik po 50-ties metų jo palaikai surasti Tuskulėnų parke Vilniuje.

Ąžuolo lenta mums primins, kad šiame name 1941-aisiais buvo paruoštas visos Žemaitijos sukilimas prieš raudonąjį priešą.

Damijonas RIAUKA

Iškilmės Labanore

Rugsėjo 23d. Labanoro bažnyčioje šv.Mišias už žuvusius partizanus aukojo ir paminklą pašventino mons.Alfonsas Svarinskas. Iškilmėse dalyvavo Vilniaus "Karaliaus Mindaugo" ir Utenos šaulių rinktinių vyrai, Utenos ir Ignalinos rajonų SKAT'o kariai, žuvusiuosius pagerbę karabinų salvėmis; Utenos "Aukštaičių" ir moterų (vad.A.Driukas) ansambliai; Užpalių vidurinės mokyklos moksleiviai su direktoriumi G.Indrašiumi ir Labanoro vaikai su savo mokytoja bei keletas Utenos "Saulės" mokyklos moksleivių su direktoriaus pavaduotoja Jackevičiene.

Pastarojoje mokykloje lotynų kalbą dėstė "Šarūno" rinktinės vadas Vytautas Pakštas-Vaidotas, žuvęs drauge su 10 partizanų: Natalija Deveikyte-Pakštiene-Vaidilute iš Kačiūnų k., Steponu Jakučioniu-Aušra iš Strokinių k., Stasiu Juodžiu-Cižiku-Dūdele iš Pagilbiškio k., Baliu Graužiniu-Uosiu-Vilku iš Buitūnų k., Stase Daškevičiūtė-Žiedu iš Pagojų k., Jurgiu Trinkūnu-Dagiu iš Pelenių k.(ėjo srities ir apygardos organizacinio viršininko pareigas), Steponu Satkevičiumi (buv.Dapkūniškių mokyklos mokytojas), Antanu Bulka-Dainiumi-Kuršaičiu-Lakštingala iš Ripaičių k., Jurgiu Kušeliausku-Putinu iš Kiauneliškio k. Visi jie žuvo 1951m. kovo 19d.

Mons.A.Svarinskas, Seimo deputatas A.Stasiškis ir Vilniaus "Karaliaus Mindaugo" rinktinės vyrai

Žuvusius kovotojus įamžinti padėjo nemažai žmonių, kuriems esame labai dėkingi. Ypač muziejininkui Baliui Juodzevičiui ir tautodailininkui Valentinui Šimonėliui. Nuoširdžiai dėkojame Utenos raj. kultūros švietimo sk. vedėjui Alvydui Puodžiukui, Utenos elektros tinklų direktoriui Jurgiui Dambravai, Labanoro girininkijos darbuotojams, Molėtų kultūros švietimo sk. darbuotojams, šauliams, Švenčionių raj.paminklosaugininkui Valdui Stružui, Vilniaus "Karaliaus Mindaugo" ir Utenos šaulių rinktinėms ir visiems kitiems, kurie nuoširdžiu rūpesčiu ir darbu prisidėjo prie šio paminklo pastatymo, jo pašventinimo.

Ona AGLINSKIENĖ

Paminklas Narimanto kuopai

Po ilgų ieškojimų pavyko nustatyti Palangos Narimanto kuopos partizanų žuvimo vietą. Palangos valsčiaus Žibininkų kaimo Vilimo kalne rastas bunkeris-slėptuvė, kuriame nuolat laikėsi partizanai.

Vieną 1949m. vasario mėnesio naktį slėptuvėje nakvojo šeši partizanai: Alfonsas Knistautas-Ragūnas, LLA Žemaičių apygardos Kardo rinktinės informacijos sk.viršininkas; Stasys Lisauskas-Antanas, tos pačios rinktinės štabo ryšininkas; Vytautas Gricius-Žilvinas, Pranas Budrys-Šarūnas, Bronius Salys-Žilvitis, Palangos Narimanto kuopos partizanai; šeštasis nežinomas.

Ankstų rytą, pajutę kareivių ir stribų apsuptį, pro atsarginį slėptuvės išėjimą tuneliu partizanai nušliaužė į mišką - jaunuolyną. Tačiau, susidūrę su rusų kareiviais, po trumpos kovos krito keturi partizanai. Penktasis, V.Gricius, nubėgęs toliau į laukymę, buvo sužeistas rusų snaiperio kulkos; kad nepakliūtų priešams į rankas, nusišovė. Šeštajam, B.Saliui, pasisekė prasiveržus iš apsupimo pabėgti.

Rūdaičių kaimo paauglys Gediminas Šilauskas buvo priverstas žuvusiuosius sukrauti į vežimą ir arkliais atvežti į Palangos KGB būstinę - Palangos senosios vaistinės kiemą. Čia iš partizanų lavonų stribai ir enkavedistai tyčiojosi.

Mes, Palangos politiniai kaliniai ir tremtiniai, nusprendėme įamžinti žuvusiųjų partizanų atminimą. Prie minėtos slėptuvės pastatėme paminklinį akmenį (skulptorius J.Vertulis).

1995m. spalio ld. paminklas buvo pašventintas. Ceremonija prasidėjo Palangos bažnyčioje šv.Mišiomis, kurias už žuvusius aukojo Palangos klebonas Vytautas Petrauskas. Po pamaldų vykome į Vilimo kalną, kur Palangos klebonas pašventino paminklą.

Iškilmėse dalyvavo LPKTS prezidentas B.Gajauskas ir tarybos narys B.Juknevičius, Palangos meras J.Šatkauskas, Kretingos meras J.Pelionis, Palangos kunigas Bronislovas Brazdžius, Klaipėdos ir Kretingos LPKTS atstovai, Šaulių sąjungos nariai, Palangos ateitininkai, skautai, krikščionys demokratai, tautininkai, konservatoriai, žuvusiųjų artimieji, Palangos visuomenė.

Daug buvo skaudžių pasisakymų. Skambėjo Palangos m. Šaulių vyrų choro dainos, partizanų eilėraščiai. Kretingos kuopos savanoriai davė priesaiką. Saliutavo.

Pasodinome ąžuoliuką.

Paminklą pastatyti padėjo Palangos sk.pirmininkės pavaduotojas P.Gabrėnas, buvęs Vorkutos politinis kalinys, kiti tarybos nariai, žuvusio V.Griciaus artimieji. Ačiū.

Jeigu ką žinote apie Narimanto kuopos veiklą, atsiliepkite. Rašykite adresu: *I.Galdikaitė, Dariaus ir Girėno 47-2, Palanga. Būsime dėkingi.*

S.DAUKŠIENĖ, I.GALDIKAITĖ

Genocido aukos Aliuose

Vetrovo divizijos kariai ir vietiniai stribai ištisą mėnesį 1944-ųjų žiemą siautėjo Tauragnų, Kirdeikių, Saldutiškio apylinkėse - šaudė žmones, degino sodybas. Nukentėjo Sėlos, Šinkūnų, Mineiškiemio ir kiti kaimai. Tai anapus Tauragnų, o štai 1944m. gruodžio 12d. baudėjai persimetė Utenos link ir Nečioniškio kaime sudegino porą sodybų, nužudė du jaunuolius.

1944m. gruodžio 14-osios rytą pasklido šiurpi žinia: tauragniškiai stribai ir kiti baudėjai jau Aliuose. Stasys Degulis, gyvenęs netoli plento, skubinai išbėgo pas savo draugą Petrą Vijeikį, gyvenusį Ilgio ežero pakrantėje, sniege palikdamas pėdsakus. Alių kaimo gyventojai gerai suprato kas bus, sulaukus tokių "svečių". Daug kartų matė, kaip pro jų kaimą vieškeliu iš Tauragnų, Utenos link, varė sumuštus, vos gyvus suimtuosius. O baudėjai ėjo iš trobos į trobą ieškodami "banditų", plėšikaudami, kiekvieną apkeikdami. Degulio troboje, apdaužę tėvą, sniege paliktais pėdsakais jie atėjo pas Vijeikį. Tuo tarpu vaikinukai Stasys Degulis ir Petras Vijeikis, nors ir turėjo tvarte bunkerį, į kurį nakčiai susirinkdavo ir daugiau kaimo vyrų, šį kartą į jį nelindo. Bijojo, kad baudėjai gali padegti tvartą, tad abu nuėjo į paežerės miškelį. Ir tai jiems kainavo gyvybę. "Kur banditai?"- šaukė atėję stribai, ieškojo, krėtė. Pagaliau pastebėjo sniege pėdsakus, vedančius į ežero pakrantės krūmokšnius. Ten ir atrado du beginklius vaikinukus, drebančius iš šalčio. Sužvėrėję stribai trankė juos šautuvų buožėmis, suguldytus sniege spardė kojomis, trypė ir jau norėjo vietoje nušauti, bet sumanė dar daugiau pasityčioti. Vos jau bepaeinančius atsivarė prie sodybos, išsivarė iš trobos P.Vijeikio tėvus ir seserį ir jų akivaizdoje ėmė vaikinus daužyti, o paskui artimųjų akivaizdoje paleido po keletą šūvių į jaunuolius. Šitaip žiauriai pasielgė tauragniškiai stribai, kurių dauguma buvo iš Širvydžių bei Stapšėnų kaimų vietiniai rusai. Labai žiaurūs buvo ir Politiškių kaimo stribai. Netgi Vetrovo divizijos kariai prašė nešaudyti beginklių jaunuolių, bet stribai troško kraujo ir didžiavosi, kad sugavo "banditus". Stribo vardas per amžius bus negarbingiausias mūsų krašto žmogaus vardas.

Pirmosios Alių kaimo genocido aukos ilsisi Biliakiemio kapinėse.

Daug nukentėjo ir P.Vijeikio sesuo, tapusi partizanų ryšininke, sl.Pinavija. Ji šešetą kartų buvo areštuojama ir laikoma be teismo po keletą mėnesių nesudarant bylos. Kalėjimas, tardymai labai pakenkė sveikatai. Ji tapo invalide, dabar nebepasikelia iš lovos.

Alfonsas DAUNYS

Šiauliai

"Kokią jie Lietuvą padarys?"

Lapkričio 6d. minėsime 50-ąsias tauraus partizano Kosto Mačionio-Nagano-Žvalgo žūties metines.

K.Mačionis gimė 1923 03 11 Atžalyno k., Daugų valsč., Alytaus apskr. Baigė Daugų pradinės mokyklos šešis skyrius. Keturiolikmetis neteko tėvo (žuvo medžioklėje) ir liko vienintelis vyras gausioje šeimoje (turėjo penkias jaunesnes seseris). Buvo aktyvus jaunalietuvis.

Kostas Mačionis (apie 1943m.)

1940m. birželyje nuėjo į Daugus pažiūrėti svetimos šalies (okupacinės) kariuomenės. Grįžęs namo, kritęs į lovą, graudžiai ir ilgai verkė, o verkdamas sakė: "Atėjusi į svetimą šalį, kariuomenė turėtų būti paradinėmis uniformomis. O aš mačiau vieno kareivio išplyšusį užpakalį. Kokią jie Lietuvą padarys?"

1940m. lapkričio 17d. Daugų valsčiuje susiorganizavo "Geležinio vilko" Lietuvos partizanų būriai. 17-metis Kostas tapo Atžalyno būrio vado padėjėju. 1941m. vasario 5d. tas būrys pasivadino Lietuvos aktyvistų fronto būriu. Kostas - vėl vado padėjėjas. O balandžio 16d. areštuojamas. Kalėjo Kaune, Mickevičiaus g. Prasidėjus karui, grįžo namo.

1944m. Kostas buvo labai užsidegęs stoti į P.Plechavičiaus vietinę rinktinę. Mat buvo labai stiprus, atletas, nepaprastai taiklus šaulys. Namiškiams vos pavyko atkalbėti.

Kai sugrįžę rusų okupantai paskelbė mobilizaciją, K.Mačionis suvaidino išeinąs į kariuomenę ir, nuvažiavęs į Vilnių, įsidarbino spirito ir degtinės gamykloje ekspeditoriumi. Bet greitai juo domėtis ėmė NKGB. Ne kartą jų tardytas ir apspardytas, 1944m. pabaigoje Kostas iš Vilniaus dingo - išėjo pas partizanus. Tapo legendinio partizanų vado Vaclovo Voverio-Žaibo pavaduotoju - Naganu, Žvalgu. Palaikė ryšį su Dauguose viršininkavusiu rusų kariuomenės vyr.leitenantu Petrovu, kuris partizanams pranešdavo apie išdavikus ir kada bus šukuojami miškai. (Vėliau Petrovas nuteistas 10 metų).

K.Mačionis žuvo draugo naganui nukritus ant grindų ir iššovus. Palaidotas Vieciūnų kapinėse. Brežnevo laikais paslapčia perlaidotas į Daugų kapines.

Vytautas MAČIONIS

Pagerbti partizanai Lukšiuose

Spalio 8d. Lukšių bažnyčioje (Šakių raj.) už žuvusius partizanus aukojo šv.Mišias klebonas Gidonas Pušinaitis, giedojo "Tremtinio" choras. Po šv.Mišių ėjome į Lukšių parapijos kapus ten, kur palaidoti žuvusiųjų partizanų palaikai - kpt. Jurgio Valčio, Jono Tunaičio ir Prano Venio. Visi trys - Tauro apygardos Žalgirio rinktinės kovotojai. Ant kapitono J.Valčio kapo pastatytą kryžių pašventino klebonas G.Pušinaitis, kalbėjo partizanai ir bendražygiai - Vitas Petkūnas, E.Guoga, politinis kalinys Vincas Karzakas perskaitė savo kūrybos eilėraščių. Sveikatos, ištvermės ir ryžto palinkėjo Seimo narys Algirdas Endriukaitis. Žuvusius laisvės kovotojus saliuto salve pagerbė Šakių krašto apsaugos savanoriai.

E.GUOGA

Skelbimai

Vilniuje, Tilto g.15, prie Universitetinės ligoninės "Raudonasis kryžius" atidaryta poliklinika politiniams kaliniams ir tremtiniams.

Konsultuoja įvairių sričių specialistai. Esant reikalui - ligonis guldomas į "Raudonojo kryžiaus" ligoninę.

Atvykstant turėti šiuos dokumentus:

1. Pasą.
2. Archyvinę arba reabilitacijos pažymą (tremtinio pažymėjimą).
3. Pensininkams - pensininko pažymėjimą.
4. Invalidams - invalido pažymėjimą.

Darbo laikas nuo 8.30 iki 17 val.

Telefonai:

Poliklinikos vedėjas (8-22) 62 69 91

Registratūra (8-22) 62 90 29

Priimami politiniai kaliniai ir tremtiniai bei jų šeimos nariai iš visos Lietuvos.

Gydymas nemokamas.

Politinių kalinių ir tremtinių chorų ir ansamblių vadovams

Kviečiu visus susirinkti į Klaipėdą ir aptarti būsimosios 1997m. metų dainų šventės reikalus. Kalbėsime tik apie šventės dainų repertuarą. Todėl prašau, kad kiekvienas choro vadovas į susitikimą atsivežtų labiausiai patinkančios tremties dainos natas. Jūsų dalyvavimas pasitarime jau dabar padėtų šventės organizatoriams kryptingai dirbti.

Tad laukiame Jūsų Klaipėdoje 1995m. lapkričio 11d. 11 val. LPKTS Klaipėdos sk. klube Liepų g.3. Tel.29 34 76. Skambinti antradieniais ir ketvirtadieniais 14-18 val.

Klaipėdos choro "Atminties gaida" vadovas Vytautas SAIKAUSKAS

Šių metų lapkričio 5d. Kudirkos Naumiestyje bus šventinamas paminklas žuvusiems apylinkės partizanams.

Šv.Mišios 11 val. Kviečiame dalyvauti.

Kudirkos Naumiesčio seniūnija, politiniai kaliniai ir tremtiniai

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Stanislovas Kuzma
1908-1995

Spalio 17d. mirė buvęs politinis kalinys, LPKTS Širvintų sk. narys Stanislovas Kuzma.

Velionis gimė Zarasų raj., Kalniškių k. Gyveno Dusetose.

Už antitarybinę veiklą ir ryšius su partizanais 1945 01 10 suimtas ir nuteistas 10 metų. Kalėjo Vorkutos lageriuose. Į laisvę išėjo 1954 10 16, o į Lietuvą grįžo 1956m., apsigyveno Paberžėje (Vilniaus raj.).

1954m. Vorkutoje vedė Zofiją Čepėnaitę, buvusią politinę kalinę. Užaugino dukterį Ireną.

1993m. persikėlė gyventi į Širvintas. Buvo aktyvus LPKTS Širvintų sk. narys. Iki pat mirties dalyvavo tremtinių chore, kuriam vadovauja jo duktė Irena Vasiliauskienė.

Užjausdami velionio šeimą ir artimuosius, visada saugosim šviesų Jo atminimą.

LPKTS Širvintų sk. taryba

Jonas Viršulis
1924-1995

Spalio 1d. Kaune, Petrašiūnų kapinėse, amžinam poilsiui atgulė politinių kalinių sąjungos Kauno skyriaus narys Jonas Viršulis.

Velionis gimė Kalakiemių k., Gelvon ų valsč., Ukmergės apskr., ūkininkų šeimoje. Mokėsi Gelvonų pradžios mokykloje ir Ukmergės amatų mokykloje. Karo metu vokiečiai J.Viršulį buvo išvežę Vokietijon į vadinamąją Reicho darbo tarnybą. 1943m. sugrįžo į Lietuvą, išleistas dėl ligos.

1947 metais už ryšius su partizanais areštuotas, o 1948m. spalio mėn. nuteistas 10-iai metų lagerio. Kalėjo Irkutsko lageriuose. 1954m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kaune. 1956m. sukūrė šeimą. Išaugino dvi dukras. Prasidėjus atgimimui, aktyviai dalyvavo LPKT sąjungos ir Šaulių sąjungos veikloje.

Mirė 1995m. rugsėjo 29d. Reiškiame gilią užuojautą velionio šeimai bei artimiesiems ir kartu liūdime.

LPKTS Kauno sk.

Antanas Nasevičius
1917-1995

Antanas Nasevičius gimė Utenos apskr. Saldutiškio parapijoje ūkininko šeimoje. Baigė Kauno aukštesniąją technikos mokyklą. Dirbo Vilniuje ir Kaune. Tarnavo Lietuvos kariuomenėje puskarininkiu, vokiečių okupacijos metais įstojo į LL Armiją. 1945m. pradžioje buvo areštuotas ir nuteistas 10m. Kalėjo Intos lageriuose, dirbo anglių kasyklose. Po bausmės atlikimo 2 metus buvo tremtyje Vorkutoje. Į Lietuvą grįžo 1957m. Dirbo Kaune Drobės fabrike. 1959m. saugumas iš Kauno ištrėmė į Marijampolę. Iki pensijos dirbo MPA gamykloje. Buvo LPKTS sąjungos narys.

Mirė 1995m. spalio 1d.

Palaidotas Vilkaviškio raj. Didvydžių kapinėse.

Tebūna lengva jam Suvalkijos žemė.

Grupė draugų

Kunigunda Valaitytė-Smalevičienė
1909-1995

Spalio 12d. mirė mokytoja tremtinė Kunigunda Valaitytė- Smalevičienė.

Velionė gimė 1909m. Kudirkos Naumiesčio parapijoje, Suodžių k. Vėliau, dirbdama mokytoja K.Naumiestyje, tapo mokytojo Jono Smalevičiaus žmona, augino dukrelę Gailutę.

Ištremta 1941m. birželio 14d., su mažamete dukrele atsidūrė Altajaus krašte, kur netrukus sužinojo apie vyro mirtį.

Po keliolikos ilgų tremties metų grįžo į Lietuvą. Dirbo K.Naumiesčio vaikų darželyje, tvarkė bažnyčią.

Palaidota K.Naumiesčio kapinėse.

Ilsėkis ramybėje.

Juozas Šupšinskas
1917-1995

Rugsėjo 30d. mirė Juozas Šupšinskas- Krienas, Vytauto rinktinės, "Ąžuolo" kuopos partizanas. 1950 metais buvo suimtas, kalėjo lageryje (Irkutsko srities Čiunsko rajone).

Jo brolis Bronius - partizanas, žuvęs 1948m., perlaidotas Kalvarijoje.

Brolis Vincas - partizanas, po arešto tolimesnis likimas nežinomas.

Sesuo Elena nukankinta, kapas nežinomas.

Tėvas išvežtas į Sibirą, mirė lageryje, kapas nežinomas.

Tebūnie jiems lengva žemelė, o pasišventimas ir kančia dėl Tėvynės laisvės be pėdsako neliko.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Lazdijų skyrius

Vienintelė išlikusi Juozo Šupšinsko (dešinėje) nuotrauka

TREMTINYS
Vyr. redaktorius Romualdas Jurelionis
1995m.spalio 27d. Nr. 40(181). SL289.
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, tel. 209530
koresp.: *Edmundas Simanaitis*
lit. red.: *Danutė Bartulienė, Faustė Pilipaitienė*
korekt.: *Audronė Kaminskienė*
tech.red.: *Vesta Milerienė*
Kaina 70ct

Maketavo *Kazimieras Žemaitis*. Spausdino valst. "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 4000. Užs. Nr.5114

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime. Rankraščiai negrąžinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.